

Minister Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej

BM-II.059.1.516.2025

Warszawa, /elektroniczny znacznik czasu/

Pan
Szymon Hołownia
Marszałek Sejmu
Rzeczypospolitej Polskiej

Szanowny Panie Marszałku,

w odpowiedzi na interpelację nr 12700 Pań Posłanek Iwony Marii Kozłowskiej i Anny Wojciechowskiej, w sprawie planowanych zmian w przepisach dotyczących umieszczania dzieci poniżej 7 roku życia w pieczy zastępczej, proszę przyjąć poniższe wyjaśnienia.

Na wstępie należy zaznaczyć, że zgodnie z obowiązującymi przepisami ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej¹ w placówce opiekuńczo-wychowawczej typu socjalizacyjnego, interwencyjnego lub specjalistyczno-terapeutycznego są umieszczane dzieci powyżej 10 roku życia, wymagające szczególnej opieki lub mające trudności w przystosowaniu się do życia w rodzinie. Z kolei w interwencyjnym ośrodku preadopcyjnym umieszcza się dzieci, które wymagają specjalistycznej opieki i w okresie oczekiwania na przysposobienie nie mogą zostać umieszczone w rodzinnej pieczy zastępczej. Pobyt dziecka w interwencyjnym ośrodku preadopcyjnym nie może trwać dłużej niż do ukończenia przez nie pierwszego roku życia.

Kierownictwo Ministerstwa Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej (MRPiPS) nie planuje wprowadzenia w obowiązujących przepisach zmian, które umożliwiłyby kierowanie dzieci poniżej 7 roku życia do instytucjonalnej pieczy zastępczej jako alternatywy wobec rodzin zastępczych. Podjęcie tego typu działań byłoby dalece sprzeczne z przyjętymi założeniami oraz prowadzonym procesem deinstytucjonalizacji pieczy zastępczej. Celem prowadzonych w MRPiPS prac jest zapewnienie potrzebującym tego dzieciom opieki w zastępczym środowisku rodzinnym, poza instytucjami. Działania te pozostają w pełnej zgodzie z przyjętymi w tym zakresie dokumentami, tak na poziomie krajowym (np. Strategia rozwoju usług społecznych, polityka publiczna do 2030 r.), jak i międzynarodowym.

Zdając sobie sprawę z konieczności wprowadzenia kompleksowych zmian o charakterze ustawowym Kierownictwo Ministerstwa Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej zdecydowało o przygotowaniu projektu nowelizacji ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej. Obecnie złożono wniosek o wpis projektu nowelizacji do wykazu prac legislacyjnych i programowych Rady Ministrów. W toku tworzenia poszczególnych przepisów nowelizujących uwzględniono postulaty wielu organizacji i środowisk. Planuje się również przeprowadzenie konsultacji w sprawie projektu. Przygotowana nowelizacja ustawy stanowi jeden z elementów reformy systemu wspierania rodziny i pieczy zastępczej. W resorcie analizowane są też możliwości wprowadzania kolejnych zmian w przedmiotowym obszarze.

W projekcie nowelizacji przedstawiono przepisy wzmacniające oraz stabilizujące rodzinne formy pieczy zastępczej, zaproponowano szereg rozwiązań polepszających sytuację rodzin zastępczych, rodzinnych domów dziecka oraz dzieci, które się w nich wychowują. Głównym

¹ Dz.U. z 2025 r. poz. 49 z późn. zm.

celem pozostaje zadbanie o najlepszy interes każdego dziecka, wdrożenie efektywniejszych mechanizmów działania sektora publicznego oraz kontynuowanie procesu deinstytucjonalizacji pieczy zastępczej. Nowelizacja zakłada m.in. wprowadzenie nowej umowy rodzicielstwa zastępczego, podwyższenie wynagrodzeń minimalnych dla rodzin zastępczych zawodowych oraz prowadzących rodzinny dom dziecka, podwyższenie świadczeń dla rodzin zastępczych spokrewnionych, wprowadzenie comiesięcznego dodatku stażowego, a także coroczną waloryzację świadczeń i wynagrodzeń wynikających z ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej. Ponadto planowane jest wprowadzenie możliwości uzyskania Karty Dużej Rodziny niezależnie od liczby dzieci dla wszystkich rodzin zastępczych oraz nadanie dzieciom z rodzin zastępczych i adopcyjnych (poza adopcją przez współmałżonka) uprawnień pozwalających korzystać z dostępu do usług publicznej służby zdrowia poza kolejką. Nowelizacja przewiduje też umożliwienie działania Pozarządowemu Organizatorowi Rodzinnej Pieczy Zastępczej, który będzie mógł pozyskiwać, szkolić i prowadzić rodziny dla dzieci, którym powiatowe centra pomocy rodzinie nie są w stanie zapewnić miejsc w pieczy zastępczej.

Kolejnym planowanym w ramach przygotowywanej nowelizacji rozwiązaniem jest skrócenie terminu na złożenie do właściwego sądu wniosku o wszczęcie postępowania dotyczącego wydania zarządzeń wobec dziecka, które nie ma szans na powrót do rodziny biologicznej, celem szybkiego uregulowania jego sytuacji prawnej (na okres nieprzekraczający 12 miesięcy). Rozwiązanie to będzie szczególnie korzystne dla małych dzieci i niemowląt umieszczonych w pieczy zastępczej.

Projekt zakłada ponadto stopniowe wygaszanie funkcjonowania interwencyjnych ośrodków preadopcyjnych, co przysłuży się dobru najmłodszych dzieci, które już od pierwszych dni życia powinny posiadać możliwość wychowania w rodzinie. Inicjatywa ta jest przejawem wdrażania polityki deinstytucjonalizacji pieczy zastępczej.

Zapewniam, że podejmując inicjatywy legislacyjne dotyczące obszaru pieczy zastępczej Kierownictwo Resortu uwzględni skutki rozwojowe i psychologiczne pobytu małych dzieci w instytucjonalnych formach pieczy zastępczej. Warto zauważyć, że na konieczność znajdowania dla dzieci w pieczy zastępczej - szczególnie tych małych i niemowląt - rodzin zastępczych jednoznacznie wskazują badania naukowe, dotyczące znaczenia wychowania dzieci w rodzinie od pierwszych dni życia, budowania poczucia przynależności, bezpieczeństwa emocjonalnego, więzi z jednym, zamiast z wieloma zmieniającymi się w ciągu dnia opiekunami. Decyzja o uwzględnieniu w nowelizacji ustawy stopniowego wygaszania interwencyjnych ośrodków preadopcyjnych łączy się z pozostałymi założeniami nowelizacji, obejmującymi zapewnienie lepszych warunków funkcjonowania rodzin zastępczych i rodzinnych domów dziecka oraz zwiększenie wymiaru dedykowanego im wsparcia.

Proponowane w nowelizacji rozwiązania przyczynią się do zwiększenia liczby kandydatów zainteresowanych rodzicielstwem zastępczym, również w formie profesjonalnej. Z prowadzonych w MRPiPS analiz oraz wielomiesięcznych rozmów i konsultacji ze środowiskiem wynika, że sytuacja niedoboru rodzin zastępczych czy rodzinnych domów dziecka, wynika w dużej mierze z niedostatecznego wsparcia tych podmiotów w przeszłości.

Priorytetem z perspektywy obecnie prowadzonych działań jest zatem zapewnienie rodzinom zastępczym odpowiednich do pełnienia ich misji warunków oraz utworzenie systemu wieloaspektowego wsparcia, które pozwoliłoby na przejęcie przez nie opieki również nad dziećmi najmłodszymi, ze specjalnymi potrzebami, niepełnosprawnościami, wymagającymi leczenia, terapii czy rehabilitacji.

Deinstytucjonalizacja pieczy zastępczej wymaga zaangażowania i współpracy między jednostkami organizacyjnymi wspierania rodziny i pieczy zastępczej, kuratorami sądowymi i sądami. Celem szeroko rozumianego inwestowania w rodzinną pieczę zastępczą jest zwiększenie szans małoletnich na znalezienie rodziny i wychowanie w warunkach możliwie najbardziej zbliżonych do naturalnych. Trzeba pamiętać, że deinstytucjonalizacja w pieczy zastępczej jest procesem długofalowym i wieloetapowym, który realizować trzeba stopniowo i w sposób przemyślany.

Informuję, że celem wzmocnienia rodzinnych form pieczy zastępczej, oprócz przygotowanej nowelizacji ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, w Ministerstwie zainicjowano dwa projekty z Funduszy Europejskich dla Rozwoju Społecznego (FERS). W ramach projektu „Deinstytucjonalizacja ukraińskiej i polskiej pieczy zastępczej – rozwijanie rozwiązań systemowych ukierunkowanych na indywidualne potrzeby dzieci i młodzieży” w każdym województwie utworzone zostaną centra wspierania rodzin zastępczych, świadczące specjalistyczną pomoc, uzupełniając ofertę wsparcia oferowanego przez powiaty. Z kolei projekt „Wypracowanie modelu współpracy pomiędzy jednostkami samorządu terytorialnego gminy, powiatu i województwa oraz sądami w zakresie realizacji zadań wspierania rodziny oraz pieczy zastępczej” ma przyczynić się do poprawienia komunikacji i współpracy pomiędzy gminami, powiatami, sędziami oraz służbą kuratorską, co przełoży się na lepszą integrację działań mających zabezpieczyć najlepszy interes dziecka.

Z wyrazami szacunku

z up. Ministra Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej

Aleksandra Gajewska

Sekretarz Stanu

/-kwalifikowany podpis elektroniczny-/